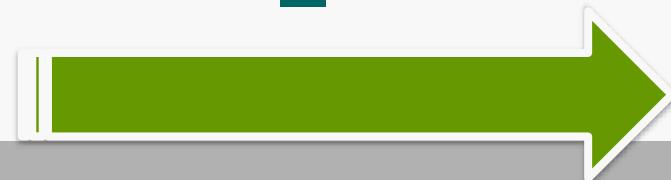

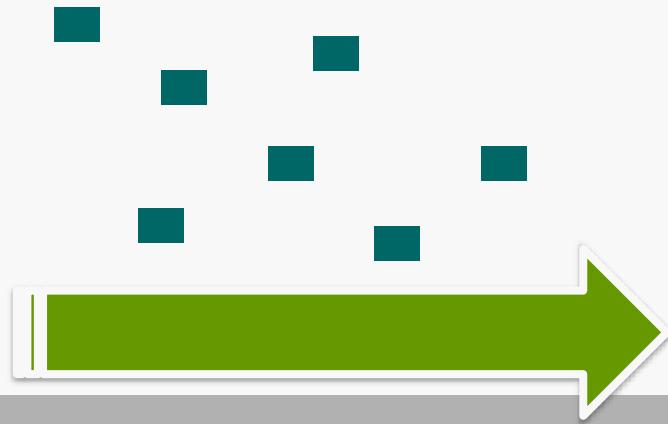
“Pedagogika” kafedrası

Fan:

**UMUMIY
PEDAGOGIKA**

«Pedagogika» kafedrasi

Mavzu:

Ta'limni tashkil etish shakllari va turlari

Reja:

1

Dars-Ta'lim tshkil etishning asosiy shakli, ularning turlari va tuzilishi

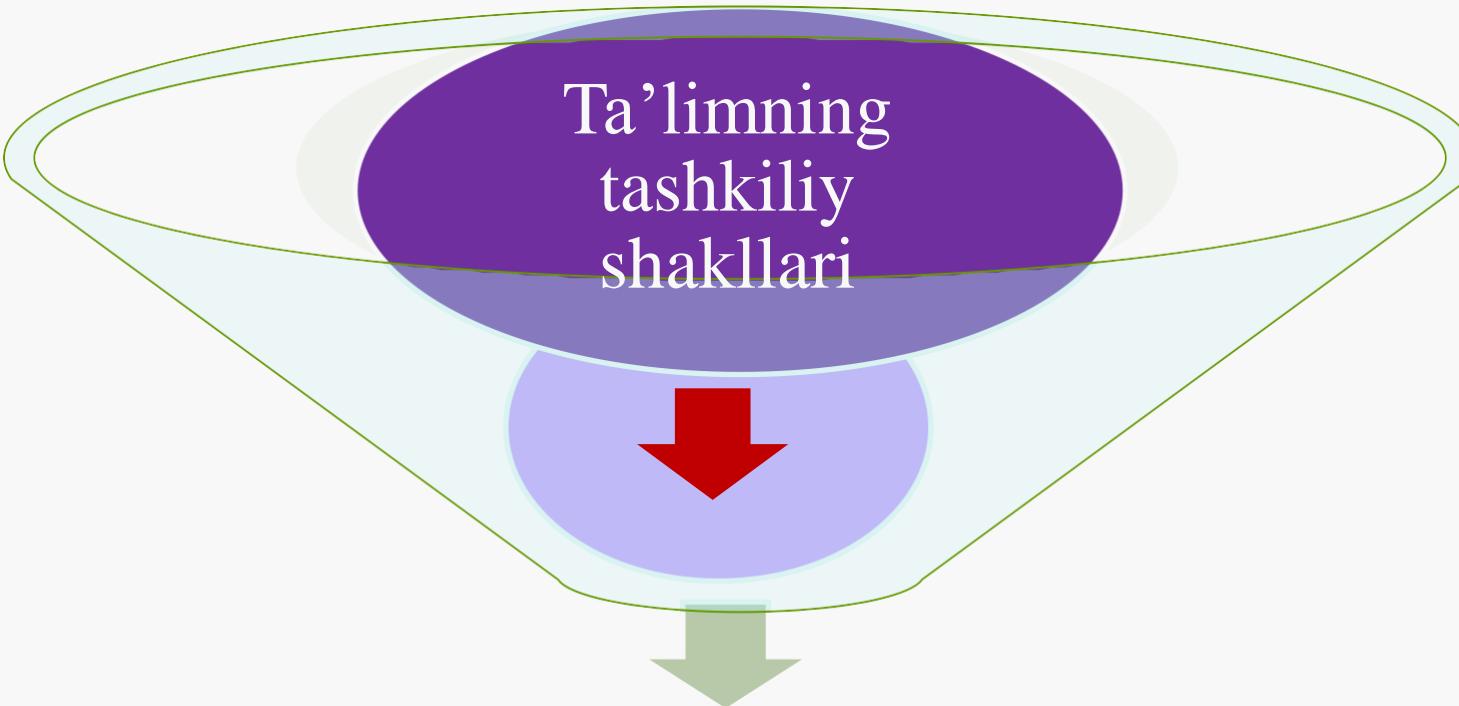
2

Darsga qo'yiladigan talablar va o'qituvchining
darsga tayyorlanishi

3

Ta'limni tashkil etishning yordamchi shakli

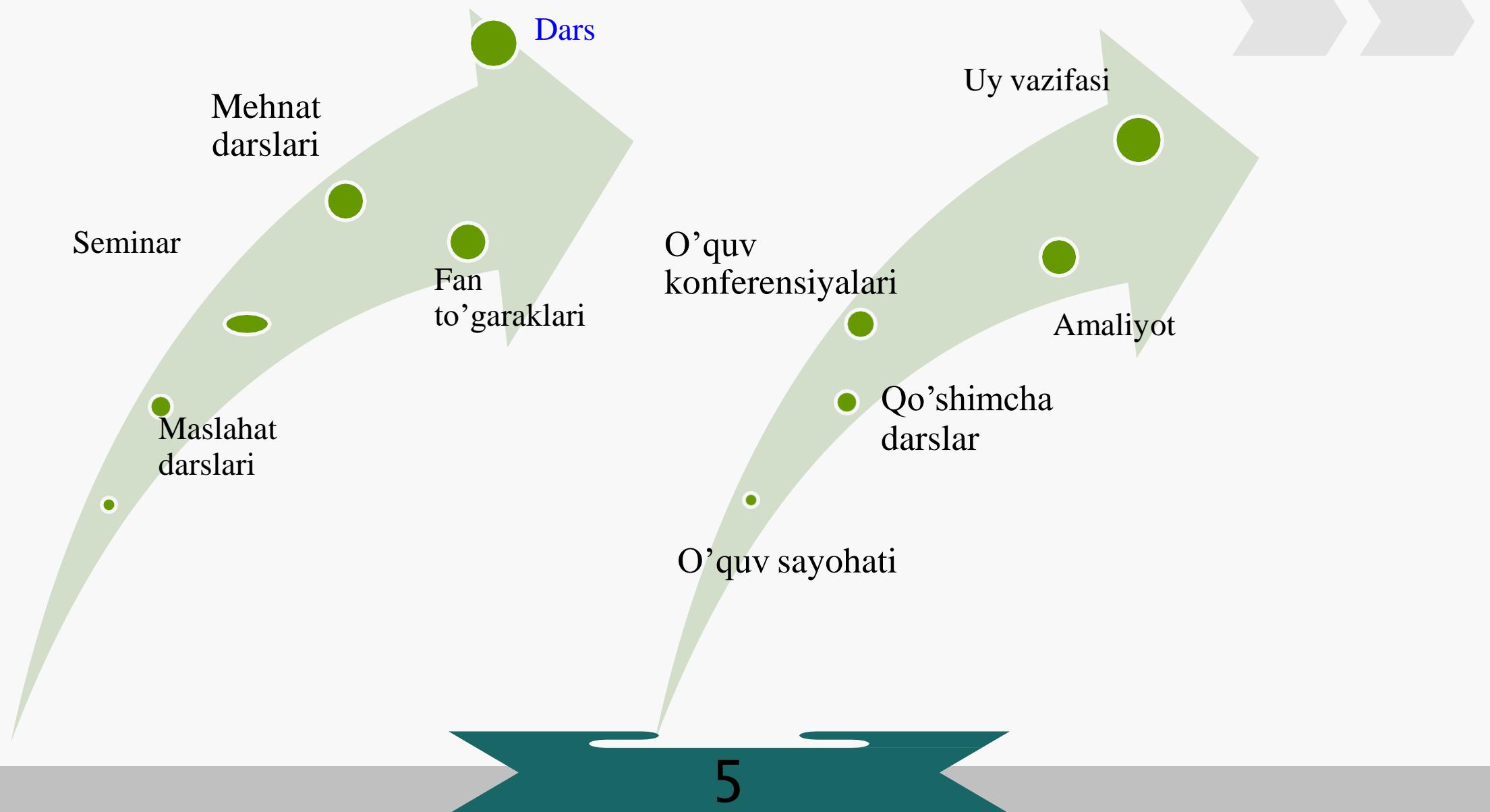

Ta'limning tashkiliy shakllari

**O'qituvchi va o'quvchilarning birligida,
belgilangan vaqt, sharoit va tartibda amalga
oshiradigan faoliyatining tashqi ko'rinishidir.**

Ta'limning tashkiliy shakllari:

Ta'limning tashkiliy shakllari klassifikatsiyasi

- ✓ Individual
- ✓ Kichik guruhli
- ✓ Guruhli
- ✓ jamoaviy

1. O'quvchilar soniga qarab:

- ✓ Maktabda (dars,maslahat darslari, laboratoriya xonasida,maktab ustaxonasida,maktab uchastkalarida va hokazo);
- ✓ Maktabdab tashqari (uy vazifalari, o'quv sayohat, ishlab chiqarish korxonalarida ishlash va hokazo).

2.O'qitish joyiga qarab :

- ✓ 45daqiqlik (klassik dars)
- ✓ 80 daqiqlik (qo'shaloq dars)
- ✓ Qo'ng'iroqsiz (erkin dars)

3. O'quv mashg'ulotining davom etish bo'yicha

XVI asrdan boshlab individual o'qitish shaklining ahamiyati pasayib, uning o'rnini ta'limning individual-guruhli shakli egallashiga imkon berdi.

Ulardan biri bolalarning guruhli (jamoali) ta'limi sanaladi. U G'arbiy Rossiya (hozirgi Belorussiya va Ukrainaning g'arbiy qismlari) birodarlik mакtablarida ilk bor qo'llanilgan va u sinf- dars shaklining asosi bo'lib qolgan. Bu tizimlar XVII asrda Yan Amos Komenskiy tomonidan "Buyuk didaktika" asarida nazariy jhatdan asoslab berildi va ommaviylashtirildi. Olim pedagogikaga **o'quv yili, o'quv kuni, dars, mashg'ulotlar orasi** **dagi tanaffus, o'quv ta'tillari** kabi tushunchalarni kiritdi.

**XIX asr oxiri XX asr boshlarida,
aqliy rivojlanishida farqi bo'lgan o'quvchilarni
o'qitishda individuallashtirishga ahamiyat qaratish
masalasi ayniqsa dolzarb xususiyat kasb etdi.**

**Shunga mos ravishda tanlab o'qitish shakli yuzaga keldi
(AQShda Batov, Yevropada Mangeym tizimi).**

Darsning turlari va tuzilishi.

Darsning quyidagi turlari mavjud:

- a) Aralash (kombinatsion dars).**
- b) Yangi bilimlarni bayon qilish darsi.**
- c) O'rganilganlarini takrorlash va mustahkamlash darsi.**
- d) O'quvchilarning bilim, ko'nikma va malakalarini nazorat qilish darsi.**
- e) Laboratoriya darslari.**
- f) Amaliy darslar.**

Aralash darsning tuzilishi:

I Tashkiliy qism:

- a) Salomlashish**
- b) Davomatni olish**
- c) Navbatchi axboroti**
- d) Siyosiy daqiqa**

II Asosiy qism:

- a) O'tilgan mavzuni takrorlash (uy vazifasini tekshirish);**
- b) Yangi mavzuni bayon qilish;**
- c) O'rganilgan materialni mustahkamlash;**
- d) o'quvchilarni baholash;**
- e) uy vazifasini berish.**

III Yakuniy qism:

- a) Rag'batlantirish;**
- b) Baholash;**
- c) Vazifa berish.**

Yangi bilimlarni bayon qilish darsining tuzilishi:

I Tashkiliy qism

- a)Salomlashish**
- b)Davomatni olish**
- c)Navbatchi axboroti**
- d)Siyosiy daqiqa**

II. Asosiy qism:

- a) Yangi mavzuni bayon qilish**
- b) O'rganilgan materialni mustahkamlash;**

III.Yakuniy qism:

- a) Rag'batlantirish;**
- b) Baholash;**
- c) Vazifa berish.**

NAZORAT DARSLARI UMUMLASHTIRUVCHI DARSLAR

**O'quvchilarning bilim, ko'nikma va malakalarini nazorat
qilish darsining tuzilishi:**

I Tashkiliy qism

- a) Salomlashish**
- b) Davomatni olish**

II Asosiy qism:

- a) O'r ganilganlarni umumiylar tarzda takrorlash
(yodga tushirish);**
- b) Nazorat ishini o'tkazish**

III Yakuniy qism:

- a) Rag'batlantirish, daftarlarni yig'ib olish.**

Laboratoriya darslarining tuzilishi:

I Tashkiliy qism

- a) Salomlashish**
- b) Davomatni olish**
- c) Navbatchi axboroti**
- d) Siyosiy daqqa**

II Asosiy qism:

- a) O'tilgan mavzuni umumiylarda takrorlash (yodga tushirish);**
- b) Laboratoriya ishini o'tkazish.**

III Yakuniy qism:

- a) Rag'batlantirish**
- b) O'quvchilarni baholash**
- c) Uyga vazifani tushuntirish.**

Darsga qo'yiladigan talablar.

Har bir dars quyidagi uchta asosiy maqsadga erishishga yo'naltiriladi:

- o'qitish
- tarbiyalash
- rivojlantirish.

Ana shularni hisobga olib darsga umumiy talablar

- didaktik
- tarbiyaviy
- rivojlantiruvchi talablarda aniq ifodalanadi.

Sinf-dars tizimi garchi 350 yil avval asoslangan bo‘lsada, bugungi kunda ham keng ko‘lamda qo‘llanilib kelinmoqda.

Nº	Afzalliklari	Kamchiliklari
1	o‘quv faoliyati mazmuni, metodi va sur’atini to‘la individualashtirish imkoniyatining mavjudligi	vaqtning tejamli emasligi
2	aniq bir masalani hal etishda ta’lim oluvchining har bir harakati va operatsiyalarini kuzatib borishga imkon berishi	o‘qituvchi ta’sirining cheklanganligi (o‘qituvchining vazifasi o‘quvchiga topshiriq berish va uni bajarilishini tekshirishdan iborat).
3	yaxlit o‘quv-tarbiyaviy jarayonning tartibli ketishini ta’minlovchi aniq tashkiliy tizim	boshqa o‘quvchilar bilan hamkorlikda ishlash imkoniyati cheklanganligi (bu holat ijtimoiylashuv tizimning asosan bilimlarni o‘rtacha darajada o‘zlashtiruvchi o‘quvchilar uchun mo‘ljallanganligi jarayoniga salbiy ta’sir ko‘rsatadi)
4	jarayonlarning oddiy boshqarilishi: muammoning jamoa bo‘lib muhokama qilinishi, masalaning yechimini birqalikda izlash jarayonida bolalar o‘rtasida o‘zaro munosabatlarning shakllanish imkoniyati;	bo‘sh o‘zlashtiruvchi o‘quvchilar uchun qiyinchiliklarning yuzaga kelishi va kuchli o‘zlashtiruvchi o‘quvchilar qobiliyatlarining rivojlanish sur’atining ortga surilishi jamoada ishlash tajribasining shakllanmasligi
5	o‘qituvchining o‘quvchilar va ularning tarbiyasiga doimiy emotsiional ta’sir ko‘rsatishi	o‘qituvchi uchun o‘qitish mazmuni va o‘qitish sur’atlari hamda metodlari bo‘yicha individual ishlarni tashkil etish, shuningdek, o‘quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olishda qiyinchilikning yuzaga kelishi
6	ta’limning emotsiyonalligi (zero, o‘qituvchi bir vaqtning o‘zida o‘quvchilarning katta guruhi bilan ish olib boradi), o‘quv faoliyatiga musobaqalashish elementlarini kiritish uchun sharoitning yaratilishi	katta va kichik yoshli o‘quvchilar o‘rtasidagi munosabatlarning qaror topmasligi
7	bilimsizlikdan bilimlarni o‘zlashtirish sari harakatlarning muntazamligi va ketma-ketligi.	

Sinf –dars tizimi quyidagi xususiyatlarga ega:

Yoshi va tayyorgarlik darajasi deyarli bir xil bo'lgan doimiy o'quvchilar tarkibidan iborat bo'ladi.

Har bir sinf qat'iy belgilangan yillik reja, dastur va dars jadvali asosida ish olib boradi

O'quv jarayoni bir-biriga bogliq bo'lgan va bir-birini davom ettiradigan qismlarda amalga oshiriladi

Har bir dars bitta o'quv predmetiga va bitta mavzuga bag'ishlanadi

Darsni maxsus kasbiy tayyorgarlikka ega bo'lgan o'qituvchi olib boradi

Darsda o'quvchilarni bilish faoliyatini ta'minlash uchun turli shakl, metod va vositalar qo'llaniladi

Dars turlari :

- Yangi mavzuni o'zlashtireish darsi BKM larni mustahkamlash darsi
- Aralash darsi
- Nazorat darslari
- BKM larni umumlashtirish va takrorlash darsi

• Didaktik talablar

- Ta'limiylarini aniqlash;
- Darsda beriladigan ma'lumotlardan unumli foydalanish;
- Shaxsiy va ijtimoiy ehtiyojlarni hisobga olib dars mazmunini optimallashtirish;
- Yangi texnologiyalarni qo'llash;
- Turli metod va vositalardan foydalanish;
- O'quvchilarni individual ishlarini jamoaviy ishlar bilan uyg'unlashtirish;
- Dars tuzulishiga ijodiy yondashish;
- Nazorat qilish

Tarbiyaviy talablar:

- Tarbiyaviy maqsadini belgilash;
- Umuminsoniy fazilatlarni shakllantirish;
- Shaxsiy hislatlarni shakllantirish O'qituvchi o'quvchilarga nisbatan g'amxo'r va mehribon bo'lishi, ularni yutuqlaridan quvonishi
- O'quvchilar bilan munosabatda kasbiy odob me'yorlariga amal qilish.

Rivojlantiruvchi talablar

- O'quv faoliyatiga nisbatan ijobiy munosabatni shakllantirish va rivojlantirish
- Qiziqishlarini, ijodiy faolliklarini va tashabbuskorliklarini rivojlantirish;
- Psixologik o'ziga xosliklarini o'rganish va hisobga olish
- Intellektual, ijtimoiy rivojlanish darajalarini oldindan ko'ra olish

Dars qoidalari :

1. Vaqtida kelish
2. Mashg'ulot bo'yicha ishslash
3. Ko'rsatmalarini buzmaslik
4. Har bir tinglovchining fikri muhim
5. Boshqalarni fikrlarini hurmat qilish
6. Gapirayotganda odamga quloq solish
7. Bir-biri bilan gaplashib o'tirmaslik
8. Tushunmovchiliklar bo'lsa savollar bering

Samarali dars mezonlari:

1. Yaxshi rejorashtirilgan (loyihalashtirilgan, ya'ni konspekt yozilgan bo'lishi kerak)
2. O'quvchilar uchun qiziqarli bo'lishi
3. Bolaga do'stona munosabat yaratilgan bo'lishi kerak.
4. Hayotiy ko'nikmalarni shakllantirish kerak
5. Barcha o'quvchilarni faolligi
6. Fanlararo bog'liqligi
7. Ruhiy holat yaratilganligi (Ibn Sino:Ruhiyat aqldan kuchliroq, tana ham, aql ham ruhiyatga bo'ysunadi.)
8. O'qituvchi dars o'tib ketgandan keyin o'quvchilar uning nima kiyim kiyib kelganini eslay olmasin.

Darsning reja-konspekti:

Sana (oy, kun, yil);
Dars o'tkaziladigan sinf;
Dars mavzusining nomi;
Darsning maqsadi;
Ta'limiy maqsadi;
Tarbiyaviy maqsadi;
Rivojlantiruvchi maqsadi;
Darsning turi;
Metodi, vositalari, nazorat turlari;
Darsning mazmuni;
Shakllantiradigan bilim, ko'nikmalar;
Darsda bajariladigan topshiriqlar, mustaqil; ishlar va h.k.
Uy vazifasi, topshiriqlar.
Darsda bajariladigan ishlarning vaqtga nisbatan taqsimoti;
Darsni yakunlash.

Nazorat uchun savollar :

- ❖ Zamonaviy sharoitda qanday ta'lim shakllaridan foydalanilmoqda?
- ❖ O'quvchilarning o'quv faoliyatlari qanday shakllarda tashkil etiladi?
- ❖ Darsga xos bo'lgan xususiyatlarni bayon eting.
- ❖ Darsga tayyorgarlik jarayonining o'ziga xos jihatlari nimalardan iborat?
- ❖ Zamonaviy darsga qanday talablar qo'yiladi?

A photograph showing a stack of approximately ten colorful books on the left, with their spines facing outwards. To the right of the books is a silver laptop, with its keyboard visible. The background is a warm, blurred yellow and orange color.

E'tiboringiz
uchun
tashakkur